

Kadri in izobraževanje

temveč bržkone tudi, daleč bolj kot doslej, odraz ponudbe in interesov proizvajalcev in prodajalcev gozdarskih strojev in opreme. V okviru tečajnih dejavnosti za poklicna usposabljanja in doizobraževanje bo nujno potrebno zagotoviti več strokovnega sodelovanja z Oddelkom za gozdarstvo in obnovljive naravne vire pri Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in z Gozdarskim inštitutom Slovenije, pa tudi z Zavodom za gozdove Slovenije, izvajalci v gozdarski operativi ter z vsemi drugimi, za gozdarsko izobraževanje zainteresiranimi organizacijami in dejavniki. Ustrezne oblike poklicnega izobraževanja in usposabljanja bodo, slednjič, morale biti tudi primerljive z evropskimi.

Povsem nedodelano ostaja še nadalje področje izobraževanja in usposabljanja lastnikov gozdov. Pri tem se potrebe po izobraževanju in usposabljanju sicer kažejo pri vseh kategorijah lastnikov gozdov, posebej pa izstopajo pri vseh tistih, ki se neprofesionalno ukvarjajo z izvajanjem gozdarskih del v zasebnih gozdovih, najsi so lastniki ali družinski člani ali se udeležujejo v okvirih sosedске pomoči. Dejstvo je, da področje izobraževanja lastnikov gozdov sploh ni zakonsko in programsko definirano, ni formalnih, verificiranih oblik izobraževanja lastnikov, ni ustreznih oblik stimulacij, ki bi takšno izobraževanje in usposabljanje pospeševale. Pač pa se lahko pohvalimo z zastrašujočimi podatki o nesrečah pri delu pri gozdarskih dejavnostih v zasebnem sektorju. Tudi na tem področju dejansko

ne premoremo rešitev, ki bi bile skladne in primerljive z rešitvami v drugih, gozdarsko razvitih evropskih državah. Kakršnekoli rešitve že si bomo znali in uspeli v prihodnje organizirati, bo zanje potrebna podlaga nacionalni program gozdarskega izobraževanja za potrebe lastnikov gozdov, potrebna bo zakonska in finančna podpora države, potrebni bodo ustrezni izobraževalni kadri.

SGLŠ Postojna si bo vsekakor prizadevala za skladen razvoj gozdarskega poklicnega, strokovnega in tečajnega, formalnega in neformalnega, izobraževanja. Temeljne in zakonske odločitve pa niso v njenih rokah, zato bo temelje za nadaljni razvoj gozdarskega izobraževanja vseh oblik in na vseh ravneh treba zagotavljati sporazumno, s pomočjo gozdarske stroke in s širokim sodelovanjem vseh merodajnih in zainteresiranih.

VIRI:

- LAPANJA, D. / ŠIMNIC, R., 1996. Pregled tečajev na GŠC Postojna med leti 1970 in 1996.- Seminarska naloga, Postojna.
--- SGLŠ (Srednja gozdarska in lesarska šola) Postojna - arhiv.
Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1995. Gozdarski srednješolski programi. - Ljubljana.
-- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju.
--- Zakon o gozdovih.- Uradni list RS, št. 30/1993.

Gozdarstvo v času in prostoru

Alpska konvencija

NAMEN ALPSKE KONVENCIJE

Izhodišče Alpske konvencije je ugotovitev, da so Alpe največji enotni naravni prostor Evrope, da jih označuje skupna, specifična in raznolika narava, kultura in zgodovina ter da so enkratni življenjski, gospodarski, sprostitveni in kulturni prostor v srcu Evrope. Zaradi velikih razlik v pravnih ureditvah, stopnji gospodarskega razvoja, poseljenosti in prometni obremenitvi alpskega sveta ter zaradi vse večje ogroženosti tega prostora je dozorelo prepričanje, da je treba različne gospodarske interese uskladiti z naravovarstvenimi in okoljskimi zahtevami, kar se mora izraziti v

skupnem, mednarodno obvezujočem dokumentu - Alpski konvenciji - in posebnih spremljajočih vsebinsko usmerjenih dokumentih - protokolih - za najpomembnejše družbene in gospodarske dejavnosti.

KRONOLOGIJA NASTANKA ALPSKE KONVENCIJE

Pobudo za pripravo Alpske konvencije je v letu 1988 dal nemški minister za varstvo okolja in jedrsko varnost, že prej pa CIPRA kot nevladna organizacija. Po dogovoru predstavnikov alpskih držav in takratne

Evropske gospodarske skupnosti so države udeleženke pripravile nacionalna poročila, na njihovi osnovi pa je bilo izdelano skupno poročilo o stanju okolja v Alpah. Na temelju tega poročila je bila oblikovana in v oktobru 1989 v Berchtesgadnu v Nemčiji na prvi mednarodni konferenci za zaščito Alp (prva Alpska konferenca) sprejeta **Resolucija o zaščiti Alp**. Z njo so se udeleženke obvezale, da bodo pripravile Konvencijo o zaščiti Alp in ustrezne spremljajoče protokole. Na drugi alpski konferenci novembra 1991 v Salzburgu v Avstriji je bila **Konvencija o zaščiti Alp** sprejeta. Na tretji alpski konferenci leta 1994 v Chambéryju v Franciji je bilo ugotovljeno, da so Alpsko konvencijo podpisale vse pogodbenice, in tako je konvencija pričela veljati z marcem 1995. V obdobju od konca leta 1994 do začeka 1998 leta predseduje alpski konferenci Slovenija. Pogodbene članice Alpske konvencije so: Nemčija, Slovenija, Avstrija, Francija, Monako in Liechtenstein, podpisnice konvencije pa so še Švica, Italija in Evropska skupnost. Organi Alpske konvencije so: Konferenca (predvsem sprejema protokole ter določa in priporoča ukrepe za uresničevanje ciljev na področju raziskav, sistematičnih opazovanj in skrbi za sodelovanje med državami in pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju) in Stalni odbor kot izvršilni organ (vsebinsko pripravlja zasedanja konference, predlaga ukrepe za izvajanje določil konvencije in protokolov, usklajuje vsebine osnutkov protokolov).

VSEBINSKA PODROČJA TER CILJI ALPSKE KONVENCIJE IN PROTOKOLOV

Temeljni namen konvencije je preprečevanje nadaljnjega ogrožanja Alp z upoštevanjem odgovornosti povzročitelja za morebitne posledice za dejavnosti v okolju in izvajanje enotne politike varstva alpskega sveta z medsebojnim sodelovanjem pri razreševanju vseh pomembnih vprašanj. Za doseganje zastavljenega cilja so potrebni ukrepi za razreševanje naslednjih problematik:

- **prebivalstvo in kultura** je treba ohranjati in razvijati na podlagi kulturne identitete domačega prebivalstva;
- pri **prostorskem načrtovanju** je treba upoštevati racionalno rabo prostora in zahteve za ohranjanje zdravega naravnega okolja;
- **varstvo zraka** je treba zagotoviti z izrazitim zmanjševanjem škodljivih emisij na območju Alp in zunaj njega;
- **varstvo tal** je treba doseči z zmanjševanjem posegov v tla, z uporabo okolju prijaznih kmetijskih in goz-

darskih proizvodnih tehnik in preprečevanjem erozije;

- v **vodnem gospodarstvu** je treba ohranjati zdrav vodni sistem s pomočjo čiščenja voda in z okolju prijaznimi posegi pri izrabi vodne energije;
- **varstvo in nego naravnega okolja** je treba zagotoviti z varovanjem narave in krajine ter z renaturacijo ekosistemov;
- **hribovsko kmetijstvo** je treba zaradi ohranitve tradicionalnega gospodarjenja v kulturni krajini razvijati na način, sprejemljiv za okolje, in ob upoštevanju vse težjih pogojev gospodarjenja;
- gospodarjenje **gorskega gozda** je treba izvajati zaradi ohranjanja, utrjevanja in obnavljanja splošno-koristnih vlog gozda;
- **turizem in preživetje prostega časa** je treba razvijati skladno z varstvom okolja in socialnimi zahtevami;
- v **prometu** je treba zmanjšati obremenitve in tveganja mednarodnega in meddržavnega prometa čez Alpe do stopnje, ki je primerna za okolje;
- v **energetiki** je treba z namenom proizvodnje, prenosa in rabe energije upoštevati varovanje okolja in ukrepe za zmanjševanje porabe energije;
- **pri ravnanju z odpadki** je treba upoštevati načelo zmanjševanja odpadkov in naravne razmere v alpskem prostoru.

Za podrobnejše oblikovanje navedenih ciljev in pripravo ukrepov za njihovo uresničevanje se pripravijo protokoli, ki jih bodo sprejele ali odobrile posamezne države. Posamezni protokoli pričnejo veljati, ko jih ratificirajo vsaj tri države podpisnice Alpske konvencije. Protokoli torej niso zgolj formalni dokumenti, z njihovim sprejetjem lahko pričakujemo omejitve pri posameznih dejavnostih, hkrati pa tudi finančne spodbude iz domačih virov in virov Evropske skupnosti.

SLOVENSKO GOZDARSTVO IN ALPSKA KONVENCIJA

Gozdarstvo je neposredno ali posredno vključeno v številna vsebinska področja (in seveda tudi protokole): urejanje prostora in trajnostni razvoj, varstvo narave in urejanje krajine, hribovsko kmetijstvo, turizem, vodno gospodarstvo, prebivalstvo in kultura in seveda še posebej v protokolu gorski gozd. Slovenija je kot podpisnica Alpske konvencije in protokolov za

gorski gozd prevzela obveze za trajnostni razvoj alpskega prostora.

PROTOKOL GORSKI GOZD

Je eden od osmih protokolov Alpske konvencije. Slovenija ga je podpisala v letu 1996. Predstavlja dogovor podpisnic konvencije o uresničevanju sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v alpskem prostoru ob upoštevanju vseh funkcij gozdov in njihove večnamenske vloge ter rabe. Določbe protokola se posebej nanašajo na varovalne gozdove, na (druge) ekološke in socialne funkcije, na gozdne rezervate in gozdne prometnice. Posebej pomemben je del dogovora, po katerem se sonaravno gospodarjenje uresničuje tudi v gozdovih s pretežno gospodarsko vlogo. Protokol prinaša tudi določbe o t.i. regresiranju funkcij gozdov z materialnimi spodbudami in odškodninami lastnikom gozdov. Postavlja tudi obvezo po načrtnem spremljanju gospodarjenja z gozdovi - v tem pogledu

posebej ekonomskega položaja gorskega prebivalstva ter stanja in rabe gozdov. Posebna pozornost je namenjena tudi svetovanju in izobraževanju lastnikov gozdov in javnosti

Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani se je na nove obveze odzval in bo v marcu 1998 na 19. tradicionalnih gozdarskih študijskih dnevih kot osrednjo temo obravnaval **Gorski gozd**. Tema Gorski gozd bo obravnavana iz naslednjih vidikov:

- gozdnogojitveni in gozdnovarstveni,
- gozdno biometrijski,
- gozdno gospodarsko organizacijski,
- gozdno inventurni in prostorsko informativni,
- gore in tehnologija,
- krajinsko ekološki,
- gorski gozd kot učitelj,
- proizvodnja v oteženih razmerah in
- varovalni gozdovi v Sloveniji.

Mag. Franc Perko

Poročilo o enodnevni ekskurziji na avstrijsko Štajersko 7. 10. 1997

1 Gozdni obrat malteškega viteškega reda *Sommereben v Ligistu*

Leži na severovzhodnem odrastku Golice (*Koralpe*) z 900 ha gozdne in 100 ha kmetijske površine. Posest fevdalnega izvora je l. 1928 kupila imenovana družba, ki ima na Štajerskem skupaj 3.300 ha posesti, razdeljene na štiri revirje. Obiskani gozdni sestoji so na nadmorski višini okoli 1050 m na rastišču jelovo-bukovega gozda (*Abieti-Fagetum*), kjer smreka in jelka tvorita 93 % lesne zaloge in listavci (bukev) le 7 %. Od l. 1970 tu gospodarijo po načelih prebiralnega gozda, čeprav so sestoji velikopovršinsko enodobni. Povprečna lesna zaloga znaša 400 m³ na ha, letni prirastek 11 m³. Pri 60 letih sestojne starosti začnejo z obnovo, ki bo trajala do konca pomladitvene dobe (pri ok. 120 letih). Cilj je stopničast sestoj različne starosti s približno enakim deležem iglavcev kot listavcev. Sekajo vsako peto leto v obsegu 6-7 % lesne zaloge (ok. 50 m³ na 10 let). Sečnjo opravijo njihovi delavci (ok. 2500 m³ na sekača letno), spravilo pa pogodbeniki z okoliških hribovskih

kmetij. Na ha gozda je okrog 50 m gozdnih cest, zgrajenih po 2. svetovni vojni, in čez 100 m vlak, zgrajenih po l. 1980. Sečnja in spravilo se v ogledanih sestojih opravi brez vidnih in omenbe vrednih poškodb na stoječem drevju in gozdnih tleh, nad čemer smo bili vsi nemalo presenečeni. Odkazilo je usmerjeno na večanje spremenljivosti prsnih premerov na mali površini, v drugem je enako našemu visokemu izbiralnemu redčenju. Problem naravne obnove so rešili z večjim odstrelom srnjadi, ki znaša 40-50 živali na 1000 ha posesti. Jelenjadi nimajo. Umetne obnove skoraj nimajo in po tem, kar smo videli, tudi ni potrebna. Na ha pustijo propasti 2-3 drevesa, za gnezditvene potrebe črnc žolne tudi taka s 40 cm premera na višini 8-10 m od tal. Biotske poškodbe zaradi smrekovih lubadarjev so zanemarljive. Postavljena imajo tudi gnezdišča za male duplarje in dnevna zatočišča za netopirje. Leta 1978 so na željo Univerze za kmetijstvo in gozdarstvo z Dunaja (*Bodenkultur*) izločili dober ha velik del sestoja v optimalni fazi (rezervat), s katerim ne gospodarijo in je tako prepuščen naravnemu razvoju.